

Parlamentul
Republicii Moldova

Dj-8 nr. 297
18 iulie 2018

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2018 nr. 289 din 15 decembrie 2017 (nr.230 din 05.07.2018)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului, și a prevederilor Legii privind actele normative nr.100/2017 și expune următoarele.

Proiectul de lege are ca obiect de reglementare completarea Legii bugetului de stat pe anul 2018 nr. 289/2017, în sensul stabilirii coeficientului de piață la calcularea cuantumului minim al chiriei anuale pentru folosirea spațiilor de către întreprinderile și organizațiile societăților persoanelor cu dizabilități. Potrivit notei informative, scopul proiectului de lege constă în asigurarea dreptului persoanelor cu dizabilități și a organizațiilor ce le reprezintă interesele, inclusiv oferindu-le posibilitatea să închirieze spații pentru desfășurarea activității.

Observații de ordin general

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, contrar prevederilor art.73 și art. 131 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

În argumentarea celor expuse, urmează a fi examinate prevederea art.73, potrivit căreia dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia. Totodată, conform art. 131 alin.(2) al Constituției, Guvernul elaborează anual proiectul bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobării Parlamentului.

În acest context, sunt relevante constatările Curții Constituționale referitoare la aplicarea prevederilor art.131 din Constituție expuse în Hotărârea nr.19/1999, astfel, *competențele în sfera procesului bugetar se stabilesc în baza principiului constituțional de separare a puterilor și delimitare a atribuțiilor lor. Guvernul are obligația de a elabora anual proiectul bugetului de stat și de a-l prezenta spre aprobare Parlamentului (art. 66 lit. h), art. 131 alin. (2) din Constituție). Modul de elaborare, examinare și aprobare a bugetului public național este reglementat prin Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr. 847-XIII din 24 mai 1996 (actuala Lege nr.181/2014). Potrivit normei art.19 lit.e) a Legii nr.181/2014, Guvernul are atribuția de a aproba și prezintă Parlamentului proiectele legilor bugetare anuale, precum și proiectele de legi privind modificarea bugetelor.*

Concluzionând cele expuse mai sus, rezultă că doar Guvernul are dreptul exclusiv de a elabora proiecte de legi de modificare a legii bugetare anuale. Acest fapt nu îngrădește sub nici o formă dreptul celorlalți subiecți ai dreptului de inițiativă de a înainta amendamente la proiectele de legi, în condițiile art.131 al Constituției, doar după acceptarea lor de către Guvern.

2. Alte aspecte ale înaintării spre examinare în Parlament a proiectului de lege urmau a fi respectate și acestea se referă la:

- art.7 alin.(2) din Codul Fiscal prevede că pe parcursul anului fiscal, stabilirea de noi impozite, modificarea cotelor și aplicarea facilităților fiscale se permit numai concomitant cu modificarea corespunzătoare a bugetului de stat și a bugetelor unităților administrativ-teritoriale. Mai mult, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, în art.17 alin.(2) stabilește o normă prin care se instituie regula conform căreia pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

-potrivit art.34 alin.(5) al Legii nr.100/2017, expertiza financiară este efectuată de către Ministerul Finanțelor și este obligatorie pentru proiectele care au impact asupra bugetului public și are menirea de:

a) a asigura concordanța prevederilor proiectului cu legislația din domeniul financiar;

b) a evalua cheltuielile pentru realizarea noilor reglementări;

c) a semnala deficiențele cu caracter financiar și a prognoza consecințele în domeniul financiar.

Semnalăm faptul că proiectul de lege este însoțit de informație superficială, fără prezentarea calculelor economice sau a sumelor datorate bugetelor componente ale bugetului public național.

- inițiativa legislativă atrage reducerea veniturilor bugetare, fapt ce implică necesitatea respectării art. 131 alin.(4) din Constituție și a art.58 din Regulamentul Parlamentului, care prevăd avizarea obligatorie a proiectului de act legislativ de către Guvern. Potrivit art.131 alin.(4) și alin.(6) din Constituție, proiectul de lege va putea fi adoptat doar în cazul avizării pozitive de către Guvern și a stabilirii sursei de finanțare a deficitului bugetar. A se vedea în acest sens Hotărârea Curții Constituționale privind interpretarea prevederilor art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, nr.29 din 22.05.2001.

Observații de ordin tehnico-juridic:

1. Referitor la Art.II al proiectului de lege care vizează posibilitatea aplicării legii asupra actelor juridice (contractelor) care au fost încheiate până la intrarea în vigoare a legii și care sunt în curs de realizare, punctăm asupra nerespectării principiului constituțional al neretroactivității legii. În acest sens, ținem să scoatem în evidență constatările Curții Constituționale ale RM expuse în Decizia nr. 3 din 01.11.2012, potrivit căroră „*ori de câte ori o lege nouă modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii noi, nu mai pot fi modificate ca urmare a adoptării noii reglementări, care trebuie să respecte suveranitatea legii anterioare. În ipoteza, în care legiuitorul ar dori în mod justificat să înlăture sau să anuleze unele situații nedrepte, nu poate realiza acest lucru prin intermediul unei legi cu caracter retroactiv, ci trebuie să caute mijloace adecvate, care să nu vină în contradicție cu principiul constituțional al neretroactivității legii.*

Astfel, nu este echitabil, nu este just și nu este legal ca o lege să-și extindă efectele asupra unor stări de fapt și raporturi consumate sau începute înaintea intrării în vigoare.”

Pe cale de consecință, reținem caracterul retroactiv al prevederii alin.(2), motiv pentru care propunem excluderea normei.

La definitivarea proiectului de lege se va ține cont de prevederile art.56 alin.(1) din Legea nr.100/2017, potrivit căruia *actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.*

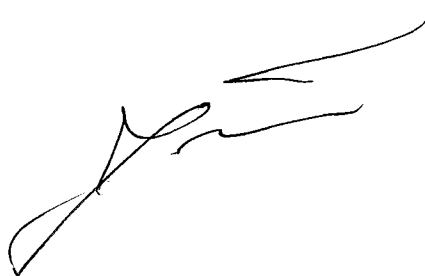
2. Potrivit art.62 alin(1) al Legii nr.100/2017, *modificarea actului normativ constă în schimbarea oficială a textului actului, inclusiv a dispozițiilor finale sau tranzitorii, realizată prin modificări, excluderi sau completări* ale unor părți din text. Astfel, spre deosebire de norma abrogată a art.34 al Legii nr.780/2001, care destingea 2 procedee de amendare a actelor legislative, prin modificare și completare, norma actuală a art.62 a Legii nr.100/2017 prevede doar modificarea ca fiind unicul procedeu de amendare a unui act normativ.

Potrivit normei expuse la art.63 alin.(3) al Legii nr.100-2017, dacă se modifică un singur articol sau punct dintr-un singur act normativ, în denumirea actului de modificare se face referire expresă la articolul sau punctul modificat și la actul normativ respectiv. În consecință, titlul proiectului va fi modificat corespunzător și se va expune în următoarea formulă:

**Lege privind modificarea Anexei nr.7 a Legii bugetului de stat
pentru anul 2018 nr.289/2017**

Totodată, alin.2) al aceluiași articol, prevede că pentru exprimarea normativă a intenției de modificare a actului normativ se indică expres actul normativ vizat, cu toate elementele de identificare necesare, iar dispoziția propriu-zisă se formulează utilizându-se sintagma “se modifică după cum urmează:”, urmată de redarea modificărilor.

Conform unei practici constante de redactare a actelor normative, în debutul Art.I va fi indicat Anexa și litera Legii supusă modificării.

**Șef Direcție
Ion Creangă**